

رتبه چهارم ایران در میراث ناملموس یونسکو

با صعود ۳مرحله‌ای ایران در حوزه میراث ناملموس در یونسکو طی ۴سال گذشته از رتبه هفتم به رتبه چهارم جهانی رسیده‌ایم. به گزارش همشهری، علی دارابی، قائم‌مقام وزیر و معاون میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی با اشاره به اینکه این دستاورد با ثبت ۲۶ پرونده در یونسکو به‌دست آمده و نشان‌دهنده عزم جدی ایران برای حفظ هویت فرهنگی‌مان است، گفت: کشور ما در حوزه آثار ملموس با ۲۶ پرونده که در ۱۰۷ سایت پراکنده‌اند، در میان ۱۰ کشور برتر جهان قرار دارد.

۱۳۸۴	پیوستن ایران به کنوانسیون پاسداری از میراث ناملموس
۱۳۸۷	۱^{ام}
۱۳۸۸	۶^{ام}
۱۳۸۹	۲^{ام}
۱۳۹۰	۱^{ام}
۱۳۹۴	۱^{ام}
۱۳۹۵	۲^{ام}
۱۳۹۷	۱^{ام}
۱۳۹۸	۲^{ام}
۱۳۹۹	۱^{ام}
۱۴۰۰	۴^{ام}
۱۴۰۱	۳^{ام}
۱۴۰۲	۲^{ام}

اولین سایت گردشگری استانی فعال شد

نخستین سایت جامع و تخصصی گردشگری استان‌های کشور برای نخستین بار در آذربایجان غربی رونمایی شد. با این رونمایی، مدیرکل میراث فرهنگی آذربایجان غربی به جذب گردشگر بیشتر و حذف کامل تبلیغات کاغذی بسیار امیدوار است. در این استان ۵ اثر ثبت جهانی وجود دارد که شامل کلیسای چالدران، کلیسای زور زور ماکو، کاروانسرای سنگی خوی، تخت سلیمان تکاب و باداراک که یک آیین سنتی قره کلیسا محسوب می‌شود، است. البته ۱۲ اثر ثبت جهانی هم در دستور کار است؛ یکی روستای تاریخی و گردشگری حسنلوی نغده و دیگری مسجدجامع ارومیه در قالب پرونده مساجد ایرانی. مدیرکل میراث فرهنگی آذربایجان غربی به همشهری می‌گوید: «برداشت ما از آسیب‌شناسی که از وضعیت گردشگری آذربایجان غربی داشتیم، این بود که زیرساخت‌ها ضعیف است و طبیعی بود که باید زیرساخت‌ها را در این حوزه تقویت می‌کردیم؛ همچنین به این نتیجه رسیدیم که حتی داشته‌های خدادادی، طبیعی و جاذبه‌های تاریخی را نتوانسته‌ایم در سطح استان، ملی و فراملی به خوبی معرفی کنیم.»

مرتضی صفری ادامه می‌دهد: «در نتیجه این تحلیل بود که به فکر افتادیم از تبلیغات سنتی عبور و سعی کنیم خودمان را در بحث تبلیغات و اطلاع‌رسانی به روز کنیم؛ بدین ترتیب، چند کار عمده را طراحی کردیم.»

چاپ نخستین کتاب جامع گردشگری مدیرکل میراث فرهنگی آذربایجان غربی می‌گوید: «نخستین کار، چاپ نخستین کتاب جامع گردشگری استان به نام آذربایجان غربی، نگارخانه تاریخ و طبیعت ایران بود. این کتاب مشتمل بر ۳۳۸ عکس از جاذبه‌های تاریخی و طبیعی استان می‌شود که به ۲زبان فارسی و انگلیسی نگاشته شده است.»

راه‌اندازی سایت تخصصی گردشگری به‌گفته مدیرکل میراث فرهنگی آذربایجان غربی، راه‌اندازی سایت تخصصی گردشگری استان یکی از اقدامات مهم در حوزه گردشگری است. صفری می‌گوید: «دومین کار، راه‌اندازی سایت تخصصی گردشگری استان است که سال گذشته در نمایشگاه بین‌المللی تهران با حضور استاندار آذربایجان غربی و معاون گردشگری وزارتخانه رونمایی شد.»

چاپ دومین کتاب جامع گردشگری ۲۲ خرداد بزرگ‌ترین همایش بین‌المللی استان آذربایجان غربی برگزار می‌شود.

مرتضی صفری اضافه می‌کند: «آخرین کار، چاپ دومین کتاب جامع گردشگری استان حاوی بیش از ۳۲۵ عکس از جاذبه‌های تاریخی و طبیعی است. امیدواریم قبل از همایش، این پروژه‌ها به پایان برسند تا بتوانیم آن را در اختیار میهمانان این همایش قرار دهیم.»

پیش از ۲۱ هفت معوقات عوارض آلایندگی خوزستان پرداخت شده است علی دهقانی، رئیس کل دادگستری خوزستان: میزان پرداختی مرتبط با معوقات حق آلایندگی‌ها از شرکت‌های بهره‌بردار این استان طی ۳سال اخیر به رقمی بالغ بر ۲۱ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان رسیده است. این مبالغ به‌منظور استفاده برای مصالح استان به‌حساب خزانه دولت واریز می‌شد.

حفاظت محیط‌زیست با نگاه ملی و همکاری بین استانی امکان‌پذیر است

حمید طهرانی، معاون محیط‌زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط‌زیست: حفاظت از منابع طبیعی و مقابله با بحران‌های محیط‌زیستی فقط با یک نگاه ملی و هماهنگی همه‌جانبه امکان‌پذیر است. آلودگی هوا، کم‌آبی و فرونشست زمین ۳ضلع یک بحران ملی هستند که اثرات گسترده‌ای روی اقتصاد و سلامت مردم دارند.

خبر خوب

زهرارفعی، روزنامه‌نگار

سارهای صورتی به ایران رسیدند

در میان پرندگان مهاجر، سار صورتی در اکوسیستم به‌عنوان ملخ‌خوار شناخته می‌شود و کشاورزان از حضور این گونه در مزارع بسیار خوشحال می‌شوند. فرهاد عبدلی، سرپرست اداره حفاظت محیط‌زیست پارس آباد مغان چند روز پیش از ورود ۳هزار بال پرنده حمایت‌شده و مهاجر سسار صورتی به این شهرستان خبر داد. سار صورتی همه‌ساله در مناطق مختلف دشت مغان به‌صورت مهاجر صورتی می‌شود. امسال نیز این پرندگان در منطقه حفاظت‌شده مغان و بخش‌های مختلف ازجمله داخل مناطق شهری پارس آباد مشاهده و تصویربرداری شدند.

خوشحالی کشاورزان

سارهای صورتی در فصل بهار و تابستان به‌ویژه در هنگام توقف مهاجرت (در دوره جوجه‌آوری) به‌طور گسترده از حشرات مهاجم مانند ملخ‌ها، سوسک‌ها، کرم‌ها، لاروها و سایر بندپایان مضر کشاورزی تغذیه می‌کنند. حضور گله‌ای و تحرک بالا باعث می‌شود آنها بتوانند در مدت کوتاهی بخش بزرگی از این آفات را مصرف کنند. این پرندگان در دیگر اوقات سال از انگور، توت، انجیر و همچنین دانه‌ها، میوه‌ها و شنبه‌د برخی گیاهان تغذیه می‌کنند؛ گاهی نیز مارمولک‌های کوچک را صید می‌کنند. ملخ‌ها یکی از مهم‌ترین تهدیدهای مزارع هستند و می‌توانند تنها در چند روز محصولات زیادی را نابود کنند. سار صورتی به‌ویژه در دوره‌ای که استفاده از آفت‌کش‌ها به دلایل محیط‌زیستی و اقتصادی محدود می‌شوند، می‌تواند به‌عنوان سلاح طبیعی، بی‌هزینه و کاملاً پایدار در کنترل آفات عمل کند. به همین دلیل، پرنده‌ای مانند سسار صورتی نه‌فقط برای کشاورزان، بلکه برای سلامت کل اکوسیستم یک منطقه اهمیت دارد.

برای تماشای آبتنی سارهای صورتی این کیوار کدرا اسکن کنید

زیست‌بوم

سیاه‌گوش‌های اصفهانی در پایتخت

۲سیاه‌گوشی که ۲سال پیش به اسم گرگ در فضای مجازی به فروش گذاشته شده بودند، از اصفهان به تهران منتقل شدند تا مسئولان سازمان درباره بازگشت این ۲قلاده سیاه‌گوش تصمیم‌گیری کنند. اکثر گونه‌های حیات‌وحش پس از جداشدن از طبیعت قابلیت بازگرداندن به طبیعت را ندارند و بازوحشی‌سازی آنها بسیار دشوار است.

ماجرای این ۲گره‌بان بسیار نادر تیر ۱۴۰۱ آغاز شد؛ زمانی که خانواده‌ای طبیعت‌دوست در اصفهان، توله‌هایی نحیف را تحویل یگان حفاظت محیط‌زیست دادند. این ۲توله که از زیستگاه طبیعی‌شان در حوالی شهر داران (شهرستان فریدن) جداشده بودند، در معرض قحاق و فروش در فضای مجازی قرار داشتند. فردی سودجو با معرفی آنها به‌عنوان توله‌گرگ، قصد فروش این گنجینه‌های زنتیک را داشت؛ غافل از آنکه این ۲جانور، سیاه‌گوش‌های اوراسیای هستند؛ گونه‌ای که حضورش در طبیعت ارزش اکولوژیک بالایی دارد.

براساس مصوبه شورای برنامه‌ریزی اصفهان در سال گذشته قرار بود این ۲سیاه‌گوش پس از نصب قلاده‌های ردیاب به زیستگاه طبیعی بازگردانند، اما این برنامه به‌دلیل فنی و اجرایی متوقف ماند. از یک سو تهیه ردیاب‌های مناسب برای گرهبانان در داخل کشور امکان‌پذیر نبود و از سوی دیگر، واردات این تجهیزات با مشکلات مالی و محدودیت‌های قانونی روبه‌رو شد. در نتیجه موضوع به سازمان حفاظت محیط‌زیست در تهران ارجاع داده شد. از سوی دیگر مرکز نگهداری کلاقاضی در اصفهان هم برای نگهداری کوتاه‌مدت طراحی شده است و زیرساخت‌های لازم برای اقامت طولانی‌مدت و اقدامات تخصصی در آن دارد.

الته مرتضی جوهری، رئیس اداره حفاظت و مدیریت حیات‌وحش اصفهان می‌گوید که تصمیم‌گیری درباره آینده این ۲حیوان، ازجمله احتمال رهاسازی در طبیعت یا اجرای برنامه‌های حفاظتی دیگر، از سوی سازمان مرکزی انجام‌شود حتی احتمال دارد سازمان در حال آماده‌سازی قلاده‌های ردیابی برای این سیاه‌گوش‌ها با برنامه‌ریزی برای رهاسازی آنها باشد؛ اما تصمیم نهایی از اصفهان به سازمان حفاظت محیط‌زیست واگذار شده است.

مرتضی پورمیرزایی، متخصص حیات‌وحش در گفت‌وگو با همشهری می‌گوید: به‌طور کلی در دنیا ۴گونه سیاه‌گوش وجود دارد شامل سیاه‌گوش اوراسیایی، سیاه‌گوش ابریی، سیاه‌گوش کانادایی و باب‌کت. در این بین، سیاه‌گوش اوراسیایی از نظر جنه از سایر گونه‌ها بزرگ‌تر و دارای گسترده‌ترین پراکنش است که ایران را نیز در بر می‌گیرد. براساس شواهد موجود، زیرگونه‌ای از سیاه‌گوش که در ایران وجود دارد، L. l. dinniki است.

۳۰۰سال بازی با چوب

الک‌بازی به عنوان یک بازی بومی به تازگی ثبت ملی شده؛ بازی ای که مرهون گردشگری زواره است

گزارش **محمود مولایی**

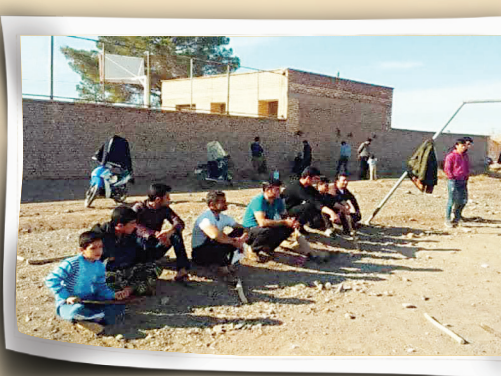
روزنامه‌نگار

الک‌بازی زواره، بازی‌ای سنتی – تاریخی در اصفهان به‌تازگی در فهرست میراث ملی ناملموس کشور قرار گرفته است. الک‌بازی فقط در شهر کوچک زواره برگزار می‌شود. رئیس اداره ثبت و حريم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی اصفهان به همشهری می‌گوید که الک‌بازی یک بازی زنده است و هنوز در زواره بازی می‌شود. به‌گفته فهیمه نقاش زرگر، وقتی که پرونده الک‌بازی به جریان افتاد، جشنواره‌های مختلفی برای معرفی این بازی برگزار شد تا به‌نحوی الک‌بازی احیا شود.

طول چوب بزرگ	اندازه چوب کوچک	قطر چوب
۷۰	۲۰	۳
سانتی‌متر	سانتی‌متر	سانتی‌متر

۲۰۰ تا ۳۰۰ سال قدمت

قدمت الک‌بازی را بیش از ۳۰۰سال تخمین می‌زنند. بیش از ۴۰سال پیش تجار مسنی که ۷۰ساله بود، اعلام کرد که پدرش و پدربزرگش که خراط بودند، الک(وسيله‌بازی) هم می‌ساختند. یک کارشناس ارشد مردم‌شناسی در اصفهان به همشهری می‌گوید: «دربارۀ پیشینه الک‌بازی در زواره تاریخ دقیقی وجود ندارد. برخی معتقدند برای نخستین بار آتسل قبل‌تر الک‌بازی انجام دادند و از آن موقع به بعد این بازی به‌عنوان یکی از تفریحات اصلی در زواره درآمده است.» عباس تراب‌زاده که نقش زیادی در ثبت الک‌بازی در فهرست میراث ناملموس داشته است، تأکید می‌کند: «آنچه ما به آن رسیدیم، این است که پیشینه الک‌بازی به بیش از ۲۰۰سال می‌رسد.»

یک بازی نوروزی

به‌گفته کارشناس ارشد مردم‌شناسی در اصفهان، الک‌بازی از گذشته در زواره انجام می‌شده و همچنان این بازی خاص در این منطقه فراموش نشده است. عباس تراب‌زاده می‌گوید: «پرونده الک‌بازی برای قرار گرفتن در فهرست میراث ملی ناملموس تشکیل شد و اکنون به عنوان یک اثر ناملموس به ثبت رسیده است.» به‌گفته او، اوج برگزاری الک‌بازی در ایام نوروز است و درواقع این بازی پیش از شروع سال جدید انجام می‌شود و تا پایان عید نوروز ادامه می‌یابد. استقبال زیادی هم از الک‌بازی شده است. الک‌بازی البته علاوه بر نوروز و بهار در فصل پاییز و روزهای جمعه و تعطیل هم برگزار می‌شود. کارشناس ارشد مردم‌شناسی اصفهان عنوان می‌کند: «الک‌بازی به‌صورت گروهی انجام می‌شود و بیشتر نوجوانان و جوانان این بازی را زنده نگه داشته‌اند؛ البته افتاد نوجوان و جوان هم از پدران خود الک‌بازی را آموخته‌اند. درواقع می‌توان گفت از گروه سنی نوجوان تا بزرگسال الک‌بازی انجام می‌دهند. کودکان توانایی انجام الک‌بازی را ندارند. با همه اینها، الک‌بازی نسل به نسل پیش آمده و امروز هم شاهد برگزاری الک‌بازی هستیم.» رئیس اداره ثبت و حريم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی اصفهان نیز می‌گوید: «در پرونده الک‌بازی می‌بینیم که بچه‌های ۱۰، ۱۲ساله علاقه زیادی به این بازی نشان می‌دهند. خیلی هم حرفه‌ای الک‌بازی می‌کنند و مشخص است که الک‌بازی نسل به نسل آمده و به بچه‌های امروزی منتقل شده و سبب زنده بودن این بازی شده است. درواقع ما می‌بینیم که بچه‌های امروزی به جای اینکه با گوشه‌های موبایل بازی کنند، الک‌بازی می‌کنند.»

الک‌بازی چیست؟

چوب و الک ۲وسيله اصلی بازی را شامل می‌شود. الک وسيله چوبی خمره‌ای‌شکلی است به اندازه تقریبی بین ۲۰ تا ۲۵سانتی‌متر که توسط خراط تراشیده و ساخته می‌شود. معمولاً پیرای ساخت الک از چوب درخت ون و عتاب استفاده می‌کنند تا در برابر ضربه، محکم و غیرشکننده باشد. وسيله دیگر، چوب الک است به طول ۶۰ تا ۷۰قطر ۳سانتی‌متر. زمین بازی محوطه نسبتاً وسیعی است که آن را مرزبندی می‌کنند. در نقطه میانی مرز بالا که محل استقرار گروه شروع کننده بازی است، نقطه‌ای را به نام کوه یا تل یا تخته سنگ یا آجر به ارتفاع ۶۰ و پهنای ۷۰سانتی‌متر مشخص می‌کنند. از محل قرار گرفتن فاصله‌ای به متر ۶۰ تا ۷۰متر را

کارشناس ارشد مردم‌شناسی در اصفهان:

الک‌بازی نسل به نسل آمده و به بچه‌های امروزی منتقل شده و سبب زنده بودن این بازی شده است، در واقع بچه‌های امروزی به جای اینکه با گوشه‌های موبایل خود بازی کنند، ما می‌بینیم که الک بازی می‌کنند

رئیس اداره ثبت و حريم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی اصفهان:

زواره یکی از مقاصد گردشگری است و حضور گردشگران در این شهر به احیا و گرفتن الک بازی کمک بسیاری می‌کند

قدمت

۳۰۰ سال

با گذاشتن سنگ علامت‌گذاری می‌کنند که این علامت‌گذاری در ۴طرف زمین تکرار می‌شود و بازیکن فقط می‌تواند در محدوده‌ای که با مرزبندی مشخص شده بازی کند. افراد به ۲گروه ۲ یا شفره تقسیم می‌شوند؛ گروه شروع‌کننده در بالای زمین و گروه مقابل در پایین زمین قرار می‌گیرند. به‌طور کلی این بازی در چند مرحله انجام می‌شود: نخستین مرحله بازی گال است. در مرحله گال یکی از بازیکنان شروع کننده با یک دست الک را به هوا پرت می‌کند و با دست دیگر چوب الک را به زیر الک می‌زند و الک را به سمت پایین زمین که گروه مقابل قرار می‌گیرند، پرت می‌کند. حال اگر بازیکنی موفق به زدن گال نشود، می‌سوزد و بازیکن دیگری جایگزین او می‌شود. اگر تمام بازیکنان گروه موفق به زدن گال نشوند، گروه می‌سوزد و گروه مقابل جایگزین و شروع کننده بازی خواهد شد؛ بنابراین اگر

زواره؛ خاستگاه الک‌بازی

الک‌بازی از بازی‌های بومی–محلی شهر زواره است که از دیرباز در بین مردان در سنین مختلف از کوچک تا بزرگ متداول بوده است.

فهیمه نقاش‌زرگر، رئیس اداره ثبت و حريم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی اصفهان در این باره می‌گوید: «زواره یک شهر کوچک در استان اصفهان است. با وجودی که شهر است، بافت روستایی آن همچنان حفظ شده و الک‌بازی هم یک بازی قدیمی است که هنوز در این منطقه مورد توجه بسیاری قرار دارد. زواره یکی از مقاصد گردشگری است و حضور گردشگران در این شهر به احیا و مورد توجه قرار گرفتن الک‌بازی کمک بسیاری می‌کند. بافت تاریخی زواره همیشه مورد توجه گردشگران بوده و الک‌بازی هم به‌عنوان یک بازی قدیمی جایگاه ویژه‌ای در شهر زواره دارد.»

الک‌بازی، الک‌دولک

الک‌بازی یا بازی الک دولک متفاوت است. کارشناس ارشد مردم‌شناسی اصفهان می‌گوید: «ما در الک‌بازی، یک اصطلاح داریم که می‌گوییم الک، دولک، سه‌لک. با این حال، الک‌بازی با بازی الک دولک تفاوت بسیاری دارد.» عباس تراب‌زاده عنوان می‌کند: «قواعد الک‌بازی پیچیده است و در عین حال، یک بازی بسیار جذاب به‌حساب می‌آید.»

فهیمه نقاش‌زرگر، رئیس اداره ثبت و حريم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی هم در این باره می‌گوید: «آنچه در پرونده الک‌بازی وجود دارد، این است که الک‌بازی چیزی شبیه بازی الک دولک است. الک دولک در بسیاری از مناطق کشور بازی می‌شود.» ظاهراً تفاوت در روش بازی و اصطلاحات، ابزارها و ملزومات بازی (چوب و الک و کوه) این بازی را منحصر به فرد کرده است. همین ویژگی‌های خاص این بازی سنتی –تاریخی است که زمینه ثبتش را در فهرست میراث ناملموس کشور فراهم کرد.

هرکدام از بازیکنان گروه مقابل الک را در هوا بگیرند، بازیکن زنده الک می‌سوزد و از دور بازی کنار می‌رود، اما اگر موفق به گرفتن الک در هوا نشوند، الک را در نقطه‌ای که به زمین خورده به سمت کوه پرت می‌کنند و حال اگر الک به کوه برخورد کند، فاصله قرارگیری الک نسبت به کوه را به اصطلاح چوب‌گذاری می‌کنند؛ یعنی فاصله قرارگیری الک تا کوه را با چوب الک اندازه می‌گیرند، اگر فاصله کمتر از اندازه چوب الک باشد، زنده گال می‌سوزد، ولی در صورتی که فاصله بیشتر از اندازه چوب الک باشد، بازی ادامه پیدا می‌کند و شخص زنده گال تا ۲مرتبۀ به چوب، الک را می‌زند که به ترتیب مراحل بازی، الک، دولک و سه لک گفته می‌شود که باید این مراحل فقط در داخل مرز انجام گیرد و اگر بازیکن الک اول، الک از مرز خارج شود، بازیکن نمی‌تواند دولک و سه لک را ادامه دهد.